Management samenvatting

In dit rapport wordt antwoord gegeven op onderzoeksvragen zoals opgesteld in de instellingsbeschikking van 7 juni 2017. Het onderzoek heeft zich toegespitst op de onderwerpen: Militaire Zelfverdediging (MZV), Military Martial Arts (MMA), de Leertaak MZV, de partij sparren, wet- en regelgeving en de Kamerbrief dodelijk MZV-ongeval bij het CLAS.

In het kader van de Voortgezette Vakopleiding (VVO) wordt een les MZV verzorgd door een sportinstructeur. Hij laat de cursisten partijen van één minuut sparren, zonder dat hij hen hoofdbescherming laat dragen. Bij alle partijen worden de stoten en hoeken welbewust op het hoofd van de tegenstander gericht. In drie verschillende partijen vallen cursisten op de grond als gevolg van een stoot of hoek, c.q. een combinatie daarvan. Het slachtoffer wordt op de rechterkant van zijn gezicht geraakt door een hoek. Vervolgens incasseert hij nog een serie met hoeken, waarna hij op de grond valt. Hij staat zelf op, direct daarna is de wedstrijdtijd verlopen en wordt de partij beëindigd. Vervolgens gaat men eten en wordt het programma vervolgt met een mars van 21 km. Na afloop gaat het slachtoffer douchen, dan begint zijn neus spontaan en hevig bloeden. De volgende dag wordt hij door de ziekenboeg doorverwezen naar het ziekenhuis. Aan de CvO verklaart het slachtoffer dat hij direct merkte dat er vocht in zijn rechter oog zat en hij alles wazig zag. Na verschillende operaties aan het hoofd, concluderen de behandelend specialisten dat verdere behandeling niet mogelijk is, daarom merken zij het letsel aan als 'blijvend letsel'. Momenteel ligt er een voornemen om in Nederland een '*second opinion*' traject op te starten.

Het handelen en nalaten van de sportinstructeur is de directe oorzaak van het letsel. Het feit dat het CZSK artikel 3 van de Arbowet en C-MKSUF de artikelen 3, 5 en 8 van de Arbowet niet hebben nageleefd, hebben indirect bijgedragen aan dit voorval. Meer specifiek geldt dat:

- de sportinstructeur geen hoofdbescherming heeft laten dragen en hij niet heeft ingegrepen waar dat wel van hem had mogen worden verwacht [directe oorzaak].
- het CZSK taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden niet heeft beschreven, waardoor overzicht van risico's ontbreekt. Als gevolg daarvan was er binnen CZSK geen overzicht van eventueel te nemen mitigerende maatregelen [indirecte oorzaak].
- C-MKSUF het opgedragen werk niet veilig heeft georganiseerd, actuele risico's niet heeft geïnventariseerd en geen toezicht heeft georganiseerd op de naleving van instructies en voorschriften [indirecte oorzaken].

Naar aanleiding van het dodelijke MZV-ongeval bij de CLAS rapporteert de Minister van Defensie in 2014 de genomen maatregelen aan de Tweede Kamer. In maart 2016 gevolgd door een nota van de CDS aan C-ZSK, C-LAS en C-LSK. Deze nota heeft als oogmerk om MZV-activiteiten in de toekomst veilig te kunnen organiseren en MZV-ongevallen bij Defensie te voorkomen. In die nota draagt de CDS een serie maatregelen op aan de commandanten van de drie Defensieonderdelen. Het CZSK heeft negen van de, door de CDS, opgedragen maatregelen niet uitgevoerd, c.q. niet georganiseerd. Daarnaast kan de CvO over drie van de opgedragen maatregelen geen uitspraak doen.

Kort samengevat adviseert de CVO de volgende maatregelen:

- verplaats de coördinatie van verbetermaatregelen van de DAOG naar de Directie Veiligheid;
- laat de Inspectie Veiligheid Defensie toezien op voortgang van de geapprecieerde maatregelen;
- beoordeel de negen door de CDS opgedragen maateregelen en bepaal het beleid;
- beoordeel hoe opgedragen verbetermaatregelen binnen CZSK worden geadresseerd en bewaakt;
- stel een MZV of MMA Voorschrift-CZSK op en publiceer deze;
- inventariseer en evalueer de (actuele) risico's van MZV-lessen en organiseer toezicht.

Een aantal van de geadviseerde maatregelen liggen buiten de bevoegdheid van CZMCARIB. Hierdoor ligt het voor de hand dat PC-ZSK deze beoordeelt en waar relevant hij die voorlegt aan de CDS, de Directie Veiligheid, de Inspectie Veiligheid Defensie en binnen het CZSK adresseert.